

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Інститут української мови

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
Інституту української мови
НАН України
д.ф.н. проф. Грищенко П.Ю.

_____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»

галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 035 Філологія

Київ – 2016

Робоча програма з навчальної дисципліни «Навчально-педагогічна практика» для аспірантів за спеціальністю 035 Філологія «31»
травня 2016 року – 26 с.

Укладач: І. А. Казими́рова, кандидат філологічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу граматики та наукової термінології

Робочу програму навчальної дисципліни «Навчально-педагогічна практика» рекомендовано на засіданні відділу граматики та наукової термінології
Протокол № 3 від «13» травня 2016 року

Завідувач відділу граматики та наукової термінології

Корь (Городенська К. Г.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«13» травня 2016 року

Схвалила вчена рада Інституту української мови НАН України
Протокол № 7 від «31» травня 2016 року

Заступник голови вченої ради Інституту

Горголюк Н. Г. (Горголюк Н. Г.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«31» травня 2016 року

Учений секретар Інституту

Яцій В. О. (Яцій В. О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«31» травня 2016 року

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна/заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна
Модулів – 2	Спеціальність 035 Філологія	Рік підготовки 3
Змістових модулів – 3		Семестр 5, 6
Загальна кількість годин – 180		Лекції 20 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,5 самостійної роботи студента – 2,5		Семінарські 24 год.
	Самостійна робота 76 год.	
	Практика 60 год.	
	Вид контролю 6 семестр – залік	
	Рівень освіти третій (освітньо-науковий)	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Якість підготовки сучасного фахівця забезпечується поєднанням фундаментальних та спеціальних знань із практичною підготовкою, яка є важливим складником становлення особистості науковця – майбутнього викладача.

Навчально-педагогічна практика аспірантів є складником комплексної підготовки аспіранта до науково-педагогічної діяльності.

1.1. Мета навчально-педагогічної практики – психолого-педагогічна підготовка аспірантів до професійної викладацької діяльності, а саме: оволодіння інноваційними формами, методами і засобами організації навчально-виховного процесу в умовах вищого навчального закладу, оволодіння педагогічними технологіями, усвідомлення значущості наукових знань, отриманих у процесі теоретичної підготовки, формування умінь розв'язання практичних завдань, які виникають перед викладачами-дослідниками, розвиток творчої ініціативи, закріплення умінь наукового дослідження в конкретній професійній діяльності, адаптації й утвердження у доцільності обраної професії, формування соціальної мотивації подальшої навчально-педагогічної діяльності.

1.2. Завдання навчально-педагогічної практики:

1) формування професійної компетентності і особистих якостей майбутнього викладача відповідно до вимог сучасного розвитку системи вищої освіти в Україні;

2) оволодіння методикою проведення лекційних, практичних, лабораторних і семінарських занять;

3) оволодіння сучасними педагогічними технологіями, активними й інтерактивними методами навчання;

4) формування педагогічної майстерності та індивідуального стилю діяльності викладача.

Реалізація мети та завдань навчально-педагогічної практики забезпечується її організацією, виконанням основних вимог і аспірантами, і науковими керівниками. Її основою є навчально-методична робота аспірантів, яка полягає у відвідуванні й проведенні лекцій, семінарських, практичних і лабораторних занять та консультацій, а також оволодіння методикою підготовки і проведення навчальних занять.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні:

знати:

1) основні поняття й категорії педагогіки та методики викладання у вищих навчальних закладах

2) сучасні підходи до формування у аспірантів професійної компетентності;

3) інноваційні освітні технології навчання у вищих навчальних закладах;

4) форми, види і способи контролю й оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей;

- 5) основні організаційні форми реалізації освітнього процесу у вищих навчальних закладах;
- 6) основи планування освітнього процесу у вищому навчальному закладі;
- 7) основні положення законодавства України в галузі вищої освіти, програмних документів, які стосуються навчання студентів та викладання у ВНЗ;
- 8) завдання і функції науково-педагогічного працівника;
- 9) вимоги до підготовки документального супроводу викладання у ВНЗ;
- 10) основні принципи, методи, види навчання у ВНЗ;

уміти:

- 1) визначати й аналізувати цілі, зміст, принципи, методи і прийоми навчання;
- 2) аналізувати, обирати й ефективно використовувати навчально-методичні комплекси для студентів вищих навчальних закладів; контролювати й оцінювати рівень сформованості всіх складників професійної компетентності;
- 3) планувати й реалізовувати різні форми організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі;
- 4) планувати (проекувати) вивчення навчальних дисциплін;
- 5) відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу для проведення різних видів навчальних занять;
- 6) використовувати знання про індивідуально-вікові особливості молоді у проведенні занять;
- 7) застосовувати інноваційні методи, прийоми та засоби навчання і виховання студентів;
- 8) працювати з навчальною, науковою, методичною літературою;
- 9) підвищувати професійні вміння, вивчати передовий педагогічний досвід.

Набуті знання й уміння сприятимуть формуванню таких **компетенцій**:

- 1) здатність **спілкуватися з різними цільовими аудиторіями**, використовуючи відповідну лексику, методи, техніки та прийоми;
- 2) застосування сучасних **інформаційних і комунікаційних технологій**, включаючи методи отримання, обробки та зберігання наукової інформації;
- 3) набуття **ораторської майстерності** для публічного представлення і захисту наукових результатів, публічного виступу на вітчизняних та міжнародних наукових форумах, конференціях і семінарах;
- 4) удосконалення **педагогічної майстерності, педагогічної техніки, професійних вмінь** майбутніх вчених, викладачів вищої школи.

Практика проводиться у терміни, передбачені планом-графіком організації підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів в аспірантурі Інституту української мови НАН України, який щороку затверджує директор Інституту.

Звітні документи

1. Індивідуальний план.
2. Щоденник спостережень.
3. Звіт.
4. План-конспект лекції (3).
5. План-конспект практичного, семінарського заняття (5).

1. Програма навчальної дисципліни

Модуль I. Педагогіка вищої школи

Змістовий модуль I. Особливості процесу навчання у вищому навчальному закладі

Тема 1. Загальна характеристика процесу навчання як дидактичної системи.

Навчання як спосіб організації педагогічного процесу. Функції навчання. Логіка навчального процесу й структура процесу засвоєння. Знання, вміння, навички та компетенції як результат навчання.

Сучасні вимоги до змісту навчання.

Принципи навчання як способи досягнення педагогічних цілей з урахуванням закономірностей навчального процесу.

Тема 2. Форми і методи навчання у вищому навчальному закладі.

Поняття про форми, методи та засоби навчання. Вибір методів навчання залежно від завдань, змісту навчання і рівня підготовленості студентів. Види лекцій: проблемна, бінарна, мультимедіа-лекція, лекція-конференція, лекція-дискусія, лекція-бесіда й ін. Структура лекції. Дидактичні і методичні вимоги до лекції. Методика проведення лекції.

Семінарські, практичні й лабораторні заняття, їхня мета й функції. Методика їх проведення. Інші форми організації навчання.

Сучасні дидактичні засоби навчання.

Тема 3. Активні й інтерактивні методи навчання.

Характеристика і особливості застосування активних й інтерактивних методів навчання: дискусія, дидактичні ігри, навчання в групах, тренінг, «мізковий» штурм, коучинг, кейс-метод, імітаційні вправи, «круглий стіл» тощо, алгоритм їх проведення.

Змістовий модуль II. Сучасні освітні технології навчання та оцінювання

Тема 1. Характеристика сучасних освітніх технологій

Педагогічні технології, їх класифікація. Ознаки педагогічної технології. Принципи педагогічної технології. Умови упровадження педагогічних технологій у навчально-виховний процес вищого навчального закладу.

Тема 2. Технологія особистісно орієнтованого навчання.

Історія виникнення технології. Основні концептуальні ідеї, поняття. Особливості особистісно орієнтованої технології й педагогічного співробітництва. Ознаки занять за особистісно орієнтованою технологією навчання.

Тема 3. Кейс-технологія.

Технології аналізу конкретних ситуацій (кейсів). Класифікація ситуацій. Специфіка організації навчання за кейс-технологією. Етапи: підготовчий, ознайомлювальний, аналітичний, підсумковий. Методи вирішення конкретних ситуацій. Джерела ситуацій. Розробка конкретних ситуацій. Вимоги до змісту ситуацій.

Тема 4. Проблемна технологія навчання.

Історія виникнення технології. Мета й умови проблемного навчання. Основні функції та ознаки проблемного навчання. Види та рівні проблемного навчання. Проблемні питання, завдання й ситуації. Основні способи вирішення проблемних завдань. Методи проблемного навчання.

Тема 5. Інформаційно-комунікаційні технології навчання.

Характеристика інформаційно-комунікаційних технологій навчання. Комп'ютер у сучасному навчальному процесі: електронні підручники, віртуальні бібліотеки, екскурсії, відео-лекції і прес-конференції, інші ресурси. Упровадження мультимедійних технологій. Дистанційне навчання.

Тема 6. Кредитно-модульна система організації навчального процесу.

Історія виникнення технології. Загальна характеристика кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Вимоги до впровадження КМСОНП. Організація модульного навчання. Контроль успішності студентів в умовах реалізації КМСОНП. Особливості модульного навчання.

Модуль II. Практичні аспекти навчального процесу у ВНЗ

Змістовий модуль I. Виробнича практика

Тема 1. Організаційні заходи

Настановча конференція. Підсумкова конференція. Захист практики.

Тема 2. Підготовка і проведення занять

Підготовка і методика проведення лекції у ВНЗ. Розроблення мультимедійної презентації лекції. Підготовка і проведення лекції на основі проблемної технології навчання. Підготовка і проведення лекції-конференції. Підготовка і проведення семінарських занять із упровадженням інтерактивних методів навчання. Підготовка і проведення заняття на основі кейс-технології. Розроблення практичних занять із упровадженням ігрових технологій. Розроблення сценарію практичного заняття з упровадженням інформаційно-комунікаційних технологій. Підготовка практичного заняття на основі комп'ютерних технологій. Розроблення алгоритму заняття з упровадженням активних методів навчання. Підготовка і проведення заняття на основі особистісно орієнтованої технології.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л.		сем.	сам.	практика	
1	2	3	4	5	6

Модуль І. Педагогіка вищої школи					
Змістовий модуль 1. Особливості процесу навчання у вищому навчальному закладі					
Тема 1. Загальна характеристика процесу навчання як дидактичної системи	6		2	4	
Тема 2. Форми і методи навчання у вищому навчальному закладі	32	2	6	24	
Тема 3. Активні й інтерактивні методи навчання	18	4	6	8	
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	56	6	14	36	
Змістовий модуль 2. Сучасні освітні технології навчання та оцінювання					
Тема 1. Характеристика сучасних освітніх технологій	6	2		4	
Тема 2. Технологія особистісно орієнтованого навчання.	8			8	
Тема 3. Кейс-технологія	10	2		8	
Тема 4. Проблемна технологія навчання	10	4	2	4	
Тема 6. Інформаційно-комунікаційні технології навчання	20	4	4	12	
Тема 6. Кредитно-модульна система організації навчального процесу	10	2	4	4	
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	84	14	10	40	
<i>Разом за модулем І</i>	120	20	24	76	
Модуль ІІ. Практичні аспекти навчального процесу у ВНЗ					
Змістовий модуль 1. Виробнича практика					
Тема 1. Організаційні заходи	6				6
Тема 2. Підготовка і проведення занять	54				54
<i>Разом за змістовим модулем І</i>	60				60
<i>Разом за модулем ІІ</i>					

Усього годин	180	20	24	76	60
---------------------	-----	----	----	----	----

5. Теми лекційних занять (5 семестр)

№№	Тема	Години
1.	Сучасні форми і методи занять у вищій школі	2
2.	Активні й інтерактивні методи навчання	4
3.	Кейс-технологія	2
4.	Технологія особистісно орієнтованого навчання	2
5.	Проблемна технологія навчання	4
6.	Інформаційно-комунікаційні технології навчання	4
7.	Кредитно-модульна система організації навчального процесу	2
Усього		20

6. Теми семінарських занять (5 семестр)

№№	Тема	Години
1.	Дидактичні принципи як умова організації навчання	2
2.	Види лекцій. Методика проведення сучасної лекції	4
3.	Методика проведення семінарського, практичного, лабораторного занять	4
4.	Особливості проведення занять з використанням активних методів навчання	2
5.	Методика проведення занять на основі інтерактивних методів навчання	2
6.	Застосування дидактичних ігор у навчанні	2
7.	Методика проведення занять за проблемною технологією навчання	2
8.	Інформаційно-комунікаційні технології навчання в умовах ВНЗ	2
9.	Вимоги до мультимедійної презентації	2
10.	Кредитно-модульна система організації навчального процесу	2
Усього		24

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Години
1.	Знання, вміння, навички та компетенції як результат навчання	4
2.	Вибір методів навчання залежно від завдань, змісту навчання і рівня підготовленості студентів	6
3.	Види лекцій: проблемна, бінарна, мультимедіа-лекція, лекція-конференція, лекція-дискусія, лекція-бесіда й ін.	6
4.	Дидактичні і методичні вимоги до лекції. Методика проведення лекції.	4
5.	Семінарські, практичні й лабораторні заняття, їхня мета й функції. Методика їх проведення. Інші форми організації навчання.	8
6.	Характеристика і особливості застосування активних й інтерактивних методів навчання: дискусія, дидактичні ігри, навчання в групах, тренінг, «мозковий» штурм, коучинг, кейс-метод, імітаційні вправи, «круглий стіл» тощо, алгоритм їх проведення	8
7.	Педагогічні технології, їхня класифікація	4
8.	Технологія особистісно орієнтованого навчання	8
9.	Технології аналізу конкретних ситуацій (кейсів). Класифікація ситуацій. Специфіка організації навчання за кейс-технологією	8
10.	Види та рівні проблемного навчання	4
11.	Комп'ютер у сучасному навчальному процесі: електронні підручники, віртуальні бібліотеки, екскурсії, відеолекції і прес-конференції, інші ресурси	4
12.	Упровадження мультимедійних технологій.	4
13.	Дистанційне навчання	4
14.	Кредитно-модульна система організації навчального процесу	4
Усього		76

7. Практика

№	Тема	Години
1	Організаційні заходи	6
1.1	Настановча конференція	2

1.2	Підсумкова конференція	2
1.3	Захист практики	2
2	Підготовка і проведення занять	54
2.1	Підготовка і методика проведення лекції у ВНЗ	4
2.2	Розроблення мультимедійної презентації лекції	4
2.3	Підготовка і проведення лекції на основі проблемної технології навчання	6
2.4	Підготовка і проведення лекції-конференції	6
2.5	Підготовка і проведення семінарських занять із упровадженням інтерактивних методів навчання	4
2.6	Підготовка і проведення заняття на основі кейс-технології	6
2.7	Розроблення практичних занять із упровадженням ігрових технологій	4
2.8	Розроблення сценарію практичного заняття з упровадженням інформаційно-комунікаційних технологій	4
2.9	Підготовка практичного заняття на основі комп'ютерних технологій	6
2.10	Розроблення алгоритму заняття з упровадженням активних методів навчання	6
2.11	Підготовка і проведення заняття на основі особистісно орієнтованої технології	4
Усього		60

8. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) за джерелом інформації:

- словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint-презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;

- наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

- практичні: вправи;

2) за логікою передавання і сприймання навчальної інформації:

- індуктивні

- дедуктивні
- аналітичні
- синтетичні

3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;

4) за ступенем керування навчальною діяльністю:

- під керівництвом викладача;
- самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. *Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності*: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості.

8.1. Модульна контрольна робота

Тестові завдання (зразок)

Блок відкритих тестів

1. Зазначте основні принципи навчання у вищій школі.
2. Які сучасні технології навчання у вищій школі ви знаєте?
3. Наведіть різновиди лекцій.
4. Які інтерактивні форми і методи навчання ви знаєте?
5. Назвіть елементи структури лекції.
6. Зазначте критерії оцінки ефективності лекції.
7. Укажіть критерії аналізу організації семінарських та практичних занять.
8. Які особливості та умови ефективно організації самостійної роботи студентів?
9. Назвіть види і форми організації перевірки знань студентів.

Блок закритих тестів

1. Найважливішою умовою ефективності самостійної роботи є її:

- а) обґрунтування;
- б) планування;
- в) забезпечення.

2. В Україні прийнята і відображена в навчальних планах система побудування навчального процесу:

- а) предметна;
- б) планова;
- в) курсова.

3. Необхідність у проведенні лекцій виникає за умов:

- а) студент не вміє працювати з конспектом і має слабкі знання з дисципліни, яку вивчає;
- б) відсутні підручники та навчальні посібники за новими курсами;
- в) підручники та посібники створені на основі складних понять і з великою кількістю незрозумілої термінології;

г) деякі розділи курсу викликають великі труднощі під час самостійного вивчення за підручниками та навчальними посібниками і вимагають методичного перероблення, яке здійснює лектор;

г) окремі розділи курсу важко засвоїти, відсутні практичні заняття з дисципліни;

д) вихідні положення курсу в посібниках та наукових статтях викладені суперечливо.

4. Головна мета лекції:

а) дати студентам можливість сформувати вміння та навички використовувати теоретичні знання з дисципліни на практиці;

б) формування орієнтовної основи для подальшого засвоєння студентами навчального матеріалу;

в) розвиток творчих дослідницьких навичок студентів.

5. Основні структурні компоненти лекції складаються з таких частин:

а) теоретична – практична – узагальнювальна з висновками;

б) вступна – теоретична – аргументована з висновками й узагальненнями;

в) вступна – основна – заключна з висновками й узагальненнями.

6. Лекція як одна з форм організації навчання виконує такі основні функції:

а) інформаційна;

б) навчальна;

в) орієнтувальна;

г) пояснювальна;

г) наукова;

д) виховна та розвивальна;

е) активізувальна.

7. Обведіть літеру

а) якщо правильне тільки 1, 2, 3, 6;

б) якщо правильне тільки 1, 3, 5;

в) якщо правильне тільки 1, 4, 6;

г) якщо правильне тільки 2, 3, 6;

г) якщо правильне тільки 2, 3, 4;

д) якщо все правильне;

е) якщо все неправильне

Відповідно до поставленої мети завдання семінарських занять полягають у тому, щоб:

1) використовувати дидактичні матеріали й технічні засоби під час навчання;

2) сформувати у студентів уміння і навички розумової праці;

3) систематично контролювати роботу студентів і перевіряти їхні знання, уміння і навички з окремих тем і розділів програми;

4) урахувати рівень усвідомлення студентами особистісного смислу в набутті знань у певній галузі науки;

5) управляти пізнавальною діяльністю студентів під час навчання;

б) поєднати лекційну форму навчання з системною самостійною роботою студентів над підручниками, посібниками.

8. Головна мета практичного заняття:

а) розширення, поглиблення, систематизація наукових знань, одержаних студентами на лекціях й у процесі самостійної роботи;

б) чітке планування і структурування навчального теоретичного матеріалу;

в) удосконалення практичних знань студентів із дисципліни, яку вивчають.

9. Практикуми проводяться у вищій школі з метою:

а) розвитку наукового мислення і мовлення та здійснення взаємозв'язку між розглядуваною теорією і практикою;

б) здійснення взаємозв'язку між розглядуваною теорією і практикою та поточного контролю знань студентів;

в) поточного контролю знань студентів та розвитку наукового мислення і мовлення студентів.

10. Ділова гра це:

а) розвиток навичок дослідницької діяльності;

б) практична підготовка висококваліфікованих фахівців у вищій школі;

в) створення ситуації вибору і прийняття рішення, коли відтворюються умови, близькі до реальних.

11. Тренінг – це:

а) система завдань для вдосконалення знань, вмінь і навичок студентів;

б) система вправ, спрямованих на розвиток здібностей студентів, на набуття ними професійних умінь і навичок;

в) творче обігрування складних професійних ситуацій.

12. Методи навчання розглядаються в різноманітних класифікаціях з урахуванням їх практичних функцій і можливостей, а саме:

а) відповідно до логіки суспільно-історичного пізнання;

б) залежно від складності навчальних дисциплін;

в) пропорційно рівневі розумових можливостей студентів;

г) залежно від засобів передачі й одержання інформації та основних етапів навчально-пізнавального процесу.

г) згідно зі специфікою навчального матеріалу і формами мислення;

д) відносно вікових особливостей студентів;

е) згідно з переліком навчальних дисциплін.

13. Класифікації з урахуванням практичних функцій і можливостей методів навчання – це методи навчання:

а) відповідно до логіки суспільно-історичного пізнання;

б) відповідно до специфіки навчального матеріалу і форм мислення;

в) відповідно до вікових особливостей студентів;

г) залежно від засобів передавання й одержання інформації та від основних етапів навчально-пізнавального процесу.

14. Укажіть на співвідношення стилів керівництва і стилів педагогічного спілкування. Відповідь має містити 5 двозначних показників.

Стили педагогічного спілкування: Стили керівництва:

1. Спілкування на основі дружнього ставлення _____ а) авторитарний;
2. Спілкування на основі захоплення спільною діяльністю б) ліберальний;
3. Спілкування-загравання _____ в) демократичний.
4. Спілкування-дистанція _____
5. Спілкування-залякування _____

15. Як Ви розумієте поняття «Педагогічна майстерність викладача»?

- а) професійна компетентність;
- б) розвинені педагогічні здібності;
- в) досконала педагогічна техніка;
- г) гуманістична спрямованість особистості;
- г) вкажіть інше.

16. Як Ви розумієте поняття «Педагогічне спілкування»?

- а) обмін інформацією і співпереживаннями;
- б) пізнання особистості й самоствердження;
- в) організація взаємодії;
- г) особистісно орієнтований контакт;
- г) вкажіть інше.

17. Функції педагогічного спілкування:

- а) практично-пізнавальні;
- б) регуляційно-комунікативні;
- в) інформаційно-комунікативні;
- г) пізнавально-комунікативні;
- г) практично-комунікативні;
- д) афективно-комунікативні.

18. Група методів контролю має такі підгрупи (запишіть види контролю у дужках замість крапок):

1. Методи усного контролю
(.....).
2. Методи письмового контролю
(.....).
3. Методи лабораторно-практичного контролю
(.....).

19. Пояснення – це.....

20. Бесіда – це.....

21. Група методів стимулювання має дві підгрупи:

1. Методи стимулювання (стимулювання інтересу до навчання) –
це:.....
2. Методи стимулювання (обов'язку і відповідальності у навчанні) –
це:.....

22. Назвіть чотири підгрупи групи методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (у дужках запишіть їх види).

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

23. Назвіть основні функції викладача:

- а) здатність активно впливати на особистість, «володарювати над іншими»;
- б) співпереживання, розуміння будь-якого почуття, яке переживає інша людина, і відповідний вияв цих почуттів;
- в) спрямованість на особистість іншої людини, утвердження словом і ділом вищих духовних цінностей, моральних норм поведінки і стосунків;
- г) педагогічна мета, передбачена в певних умовах;
- г) фрагмент педагогічної діяльності, який містить суперечності між досягнутим і бажаним рівнями виховання учнів (студентів) і колективу;
- д) здатність проникати у внутрішній світ людини;
- е) прогнозувати розвиток особистості з орієнтацією на позитивне в ній.

24. Які з наведених понять, на Вашу думку, є компонентами педагогічної діяльності?

- а) система знань, умінь і навичок;
- б) мета-діяльність;
- в) засоби;
- г) експеримент;
- г) об'єкт;
- д) суб'єкт;
- е) формування особистості;
- є) розвиток особистості;
- ж) результат;
- з) ваш варіант.

25. Які з наведених понять, на Вашу думку, є компонентами педагогічної діяльності?

- а) система знань, умінь і навичок;
- б) мета-діяльність;
- в) засоби;
- г) експеримент;
- г) об'єкт;
- д) суб'єкт;
- е) формування особистості;
- є) розвиток особистості;
- ж) результат;
- з) ваш варіант.

26. Співвіднесіть терміни та їх визначення. Відповідь подайте у вигляді поєднання цифри та букви.

1. Мета-діяльність	а) реальні зміни особистості студентів у процесі педагогічної взаємодії;
2. Педагогічна діяльність	б) осмислення й аналіз людиною закономірностей і механізмів своєї діяльності чи діяльності іншої людини;
3. Результат педагогічної діяльності	в) діяльність педагога як управління діяльністю студентів у навчально-виховному процесі, спрямоване на розвиток їхньої особистості;
4. Рефлексивна діяльність	г) спеціаліст, який веде навчальну й виховну роботу з тими, хто навчається, в навчальних закладах різних типів;
5. Викладач	г) діяльність, спрямована на управління іншою діяльністю.

27. Співвіднесіть терміни та їх визначення. Відповідь подайте у вигляді поєднання цифри та букви. До невідповідних визначень доберіть, якщо зможете, потрібний термін.

1. Гуманістична спрямованість	а) здатність активно впливати на особистість, «володарювати над іншими»;
2. Динамізм	б) співпереживання, розуміння будь-якого почуття, яке переживає інша людина, і відповідний вияв цих почуттів;
3. Педагогічна ситуація	в) спрямованість на особистість іншої людини, утвердження словом і справою вищих духовних цінностей, моральних норм поведінки і стосунків;
4. Педагогічне завдання	г) педагогічна мета, передбачена в певних умовах;
5. Емпатія	г) фрагмент педагогічної діяльності, який містить суперечності між досягнутим і бажаним рівнями виховання студентів і колективу;
	д) здатність проникати у внутрішній світ молодої людини;
	е) прогнозування розвитку особистості з орієнтацією на позитивне в ній.

28. Співвіднесіть терміни та їх визначення. Відповідь подайте у вигляді поєднання цифри та букви. До невідповідних визначень доберіть потрібний термін.

1. Педагогічний таланти	а) здатність володіти собою в будь-якій ситуації,
2. Педагогічна техніка	зберігати самоконтроль, здійснювати
3. Рефлексія	саморегуляцію незалежно від сили зовнішніх
4. Емоційна	факторів;

стабільність
5 . Креативність

- б) здатність генерувати незвичайні ідеї, відхилятися від традиційних схем мислення, швидко розв'язувати проблемні ситуації;
- в) здатність уявити себе на місці іншої людини, подумки бачити, програвати за неї ту чи іншу ситуацію;
- г) природний хист, виняткова здатність людини до педагогічної діяльності;
- г) стійка усвідомлена система ставлень педагога до своєї професії, об'єктів професійної діяльності;
- д) вміння використовувати психофізичний апарат як інструмент виховного впливу. Це прийоми володіння собою і прийоми впливу на інших;
- е) діяльність щодо управління іншою діяльністю.

29. Співвіднесіть терміни та їх визначення. Відповідь подайте у вигляді поєднання цифри та букви. До невідповідних визначень доберіть потрібний термін.

1. Зовнішній вигляд	а) професійний образ, який створює викладач відповідно до його уявлень про зовнішній вигляд, поведінку, характер діяльності у заданій ситуації;
2. Педагогічний імідж	б) різноманітні зовнішні особливості свого «я» і способи його вираження;
3. Зовнішня техніка	в) уміння використовувати психофізичний апарат як інструмент виховного впливу;
4. Внутрішня техніка	г) підкреслене виявлення почуттів, переживань;
5. Міміка	г) техніка створення внутрішнього переживання особистості, психологічне настроювання викладача на майбутню діяльність;
	д) самопредставлення, здатність створювати й підтримувати в очах студентів такий свій образ, який найбільш «вигідний» з погляду ефективності впливу;
	е) фіксований один на одному погляд співрозмовників, який означає зацікавленість партнерів і зосередженість на тому, про що йдеться;
	є) техніка втілення внутрішнього переживання особистості викладача, елементами якої є міміка, голос, мовлення, рухи, пластика;
	ж) виражальні рухи м'язів обличчя; додатковий засіб вираження й сприймання емоційного стану людини;
	з) виражальні рухи всього тіла або окремих його частин, пластика тіла;
	и) виражальні рухи рук, пальців, що використовуються як засіб у спілкуванні людей;
	і) звичне положення тіла людини, набуте під впливом умов життя.

30. Серед нижченаведених оберіть способи самовиховання. Відповідь запишіть у вигляді буквеного ряду.

- а) самоаналіз;
- б) самопрогнозування;
- в) самостимулювання;
- г) самоконтроль;
- г) самопізнання;
- д) самозвіт;
- е) самооцінка;
- є) самопереконування;
- з) самовиховання.

8.2. Питання до підсумкового контролю знань

1. Методологічні аспекти організації сучасної вищої освіти.

2. Особливості розвитку студентської молоді, врахування їх у навчально-виховному процесі вищої школи.
3. Особливості адаптації студентів до навчально-виховного процесу у вищій школі.
4. Організаційно-педагогічні основи діяльності вищого навчального закладу за Законом України “Про вищу освіту”.
5. Підходи до організації навчального процесу у вищій школі, його структура.
6. Принципи навчання у вищій школі.
7. Особливості, моделі, структура змісту вищої освіти.
8. Підходи до відбору змісту навчального курсу у вищій школі.
9. Шляхи формування позитивного ставлення студентів до навчальної інформації.
10. Сучасні технології навчання у вищій школі.
11. Лекція – одна з провідних форм навчання у вищій школі. Види лекцій (класична, інтерактивна), їх структура, вимоги до проведення лекційних занять у порівнянні поглядів відомих учених-педагогів.
12. Семінарське, практичне, лабораторне заняття.
13. Методи навчання.
14. Використання інтерактивних форм і методів навчання, їх різновиди (практикум, тренінги, мистецько-ігрові форми навчання, методи наративу: розповіді, описи, автобіографічні, життєві історії, майстер-класи, педагогічне консультування).
15. Сутність та особливості розвивального навчання студентів.
16. Застосування активних методів навчання у вищій школі.
17. Структура лекції, її типи, критерії оцінки її ефективності.
18. Семінарські та практичні заняття у вищій школі, умови ефективності їх проведення
19. Типи семінарських та практичних занять, критерії аналізу їхньої організації.
20. Особливості та умови ефективно організації самостійної роботи студентів.
21. Система контролю в навчальному процесі вищої школи.
22. Види і форми організації перевірки студентів (індивідуальна, групова, фронтальна перевірка, самоконтроль, рейтингова система).
23. Форми контролю якості знань, умінь, навичок студентів (усна співбесіда, письмове, фронтальне опитування, стандартизований контроль; письмова перевірка, експрес-контроль, лабораторно-практичний контроль, тестова перевірка, колоквиуми, контрольні роботи, заліки, курсові та дипломні роботи, семестрові та державні іспити).
24. Кредитно-модульна система оцінювання студентів у вищій школі.
25. Умови та шляхи формування студентської команди, спільноти.
26. Застосування методів науково-педагогічного дослідження у вищій школі.
27. Форми організації навчання у вищому навчальному закладі.

28. Впровадження сучасних технологій навчання на заняттях у вищій школі.

29. Психолого-педагогічні особливості студентів як суб'єктів навчання і виховання.

30. Характеристики сучасних педагогічних технологій.

31. Роль викладача вищої школи в нормальній якісній підготовці майбутніх фахівців певної спеціальності.

32. Функції викладача. Права та обов'язки викладача.

Завдання для підсумкового контролю знань

1. Назвіть не менше 5 основних правил правильного педагогічного (і не тільки) спілкування.

2. Перелічіть основні шляхи вдосконалення культури спілкування.

3. Перелічіть не менше 5 основних видів самостійної роботи, яка розвиває творчу активність студента, пов'язує його знання і вміння з практикою.

4. Назвіть не менше 3 основних недоліків в організації самостійної роботи студентів.

5. Перелічіть не менше 5 форм самостійної роботи у практиці вищих навчальних закладів.

6. Перелічіть не менше 5 основних функцій лекції як однієї з форм організації навчання.

7. Перелічіть не менше 5 основних видів лекцій за дидактичними завданнями.

8. Назвіть не менше 3 основних методів, застосовуваних на практичних заняттях.

9. Назвіть не менше 3 основних видів дискусій, які можуть відбуватися у вищій школі як навчальна форма роботи.

10. Назвіть не менше 5 найважливіших характеристик дискусії.

11. Назвіть не менше трьох основних проблем комп'ютерного навчання на сучасному етапі розвитку науки і освітніх технологій (відповідь за бажанням).

12. Дайте відповідь на запитання: «У чому перевага модульно-рейтингової системи навчання над традиційною?».

13. Які, на вашу думку, недоліки модульно-рейтингової системи навчання?

9. Методи контролю

Формою підсумкового контролю успішності навчання є заліки (6 семестр).

Протягом усього терміну навчання контроль за знаннями аспірантів здійснюється під час усного опитування (індивідуального та фронтального); відвідування керівником практики лекцій та практичних занять, які проводить аспірант, захисту педагогічної практики.

10. Розподіл балів, які отримують аспіранти 6 семестр

Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів
	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота аспіранта	20

Підсумковий контроль – залік	2. Модульна контрольна робота (МКР)	20
	3. Проведення лекційних, семінарських/практичних занять	40
	4. Захист практики, оформлення документації	20

11. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Підсумковий рейтинговий бал (кількість балів за 100-бальною шкалою)	Оцінка за шкалою ECTS	Підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
90 – 100	A	зараховано
82 – 89	B	
75 – 81	C	
66 – 74	D	
60 – 65	E	
0 – 59	FX	не зараховано

12. Методичне забезпечення:

робоча навчальна програма, опорні конспекти лекцій, нормативні документи; ілюстративні матеріали, комплект тестових завдань та завдань практичного спрямування для підсумкового контролю.

13. Рекомендована література

Основна

1. Баранова Н. П. Тренінги для вчителів з педагогічної майстерності. – Х. : Вид. група «Основа», 2010. – 159 с.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи. – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
3. Волкова Н. П. Педагогіка вищої школи : Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К. : Видавничий центр «Академія», 2006. – 576 с.
4. Кузьминський А. І. Педагогіка вищої школи : Навч. посібник. – К. : Знання, 2006. – 456 с.
5. Курлянд З. Н. Педагогіка вищої школи : Навч. посібник. – Київ – Знання, 2005 – 390 с.
6. Лекції з педагогіки вищої школи : Навчальний посібник / За ред. В. І. Лозової. – 2-е вид., доп. і випр. – Харків : «ОВС», 2010. – 480 с.
7. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія: Практикум : Навч. посіб. – К. : Каравела, 2009. – 224 с.
8. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : Навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
9. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні. Навч. посібник / Галузинський В. М., Євтух М. Б. – К. : ІНТЕЛ – 1995. – 168 с.
10. Пидкасистый П. И. Педагогика. Учебное пособие для студентов пед. вузов и пед. колледжей. – М. : Педагогическое общество России, 1998. – 640 с.

11. Семенова А. В., Осипова Т. Ю., Гурін Р. С. Основы психологии і педагогіки: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2005. – 298 с.
12. Сергеев И. С. Основы педагогической деятельности: Учеб. пособие. – СПб. : Питер, 2004. – 316 с.
13. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. / З. Н. Курланд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; За ред. З. Н. Курланд – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 495 с.
14. Социальная педагогика: Курс лекций / Под общей ред. М. А. Галагузовой. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 416 с.
15. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К. : Видавничий центр «Академія», 2002. – 528 с.

Додаткова

16. Бархаев Б. П. Педагогическая психология. – СПб. : Питер, 2007. – 448 с.
17. Бордовская Н. В., Реан А. А. Педагогика : Учебник для вузов. – СПб: Питер, 2004. – 304 с.
18. Подласый И. П. Педагогика: 100 вопросов – 100 ответов. – М. : ВЛАДОС – ПРЕСС, 2001. – 368 с.
19. Рыданова И. И. Основы педагогики общения. – Мн. : Беларуская навука, 1998. – 319 с.
20. Хрестоматія з педагогіки вищої школи : Навчальний посібник / Укладачі: В. І. Лозова, А. В. Троцько, О. М. Іонова, С. Т. Золотухіна. За заг. ред. В. І. Лозової – Х. : Віровець А. П. – Х. : Апостроф, 2011. – 408 с.
21. Хуторской А. В. Современная дидактика : Учебник для вузов. – СПб: Питер, 2001. – 544 с.
22. Шевченко О. А. Тренінги професійного становлення молодих педагогів / О. А. Шевченко, І. А. Хозраткулова. – Х. : Вид. група «Основа», 2010. – 112 с.

Інформаційні ресурси

23. <http://www.eduref.ru/18de3-23f76.html> Современные психолого-педагогические технологии обучения
24. <http://kmetmuk.narod.ru/katalog15.html> Где можно прочитать о педагогических технологиях?
25. http://www.ipkpro.aaanet.ru/ipk_tehn.html Современные педагогические технологии
26. http://www.megopu.ru/ininfo/s2_edu-tech.htm Образовательные технологии
27. http://stuniks.uni.udm.ru/~collor/sem_hm/Pedt_t.shtml Педагогические технологии
28. <http://www.psylist.net/pedagogika/inovacii.htm> Педагогические технологии и инновации
29. <http://www.psylist.net/pedagogika/pedtex.htm> Основные признаки педагогической технологии.

ДОДАТКИ

Додаток 1

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Інститут української мови
ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

(20____ – 20____ навчальний рік)

Затверджено на засіданні відділу

«__» _____ 20__ р.

Зав. відділу _____

(підпис)

аспірант _____

(П.І.Б. аспіранта)

спеціальність _____

рік навчання _____

відділ _____

Науковий керівник _____

(П.І.Б., посада, вчене звання керівника пед. практики)

№ з/п	Форми роботи (практичні, семінарські, лабораторні заняття, лекції, позааудиторні заходи)	Кількість годин	Календарний термін проведення роботи
1.	Підготовка і методика проведення лекції у ВНЗ		
2.	Розроблення мультимедійної презентації лекції		
3.	Підготовка і проведення лекції на основі проблемної технології навчання		
4.	Підготовка і проведення лекції-конференції		
5.	Підготовка і проведення семінарських занять із упровадженням інтерактивних методів навчання		
6.	Підготовка і проведення заняття на основі кейс-технології		
7.	Розроблення практичних занять із упровадженням ігрових технологій		
8.	Розроблення сценарію практичного заняття з упровадженням інформаційно-комунікаційних технологій		
9.	Підготовка практичного заняття на основі комп'ютерних технологій		
10.	Розроблення алгоритму заняття з упровадженням активних методів навчання		
11.	Підготовка і проведення заняття на основі особистісно орієнтованої технології		

Аспірант _____

(підпис, П.І.Б.)

Науковий керівник _____

(підпис, П.І.Б.)

ЩОДЕННИК НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

(П.І.Б. практиканта)

(назва ВНЗ та структурного підрозділу, у якому проходить практику аспірант)

У період з " ____ " _____ 20__ р. до " ____ " _____ 20__ р.

Місце практики _____

Керівник від Інституту _____

(П.І.Б., посада, вчене звання, науковий ступінь)

Дата	Вид виконаної роботи	Відмітка про виконання
1	2	3
1.	Настановча конференція	
2.	Підсумкова конференція	
3.	Захист практики	

Практикант _____

(підпис П.І.Б.)

ЗВІТ

Відділ _____

ЗВІТ

про проходження педагогічної практики

(П.І.Б. аспіранта)

У період з _____ 20__ р. до _____ 20__ р. проходив(ла)
педагогічну практику _____.

(назва ВНЗ, структурного підрозділу)

Керівник від відділу: _____.

(П.І.Б., посада, науковий ступінь, звання)

За період практики я виконав(-ла) такі види роботи:

№ з/ п	Тема, вид заняття	Курс, група	Дата	Оцінка	Підпис керівника
1	2	3	4	5	6
1.					

Дата _____

Підпис керівника _____

(підпис, прізвище та ініціали)

Підпис практиканта _____

(підпис, прізвище та ініціали)

Затверджено на засіданні відділу _____

протокол №__ від _____

Завідувач відділу

_____ (_____)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

«__» _____ 20__ року

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Інститут української мови

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Інституту української мови

НАН України

д.ф.н., проф. Гриценко П.Ю.

«04» лютого 2020 р.

ДОДАТОК

ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 035 Філологія

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни «Навчально-педагогічна практика» рекомендовано на засіданні відділу граматики та наукової термінології (протокол № 1 від «21» січня 2020 року)

Затверджено на засіданні вченої ради Інституту української мови НАН України «04» лютого 2020 року (протокол № 1)

12. Рекомендована література

Основна

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : підручник. К. : Вища школа, 1998. 560 с.
2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи. К. : Кондор, 2008. 272 с.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид. К. : Центр учбової літератури, 2011. 384 с.
4. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко Д. : Акцент, 2014. 416 с.
5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В.Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
6. Кайдалова Л.Г. Лекція : класифікація та структура : метод. рекомендації. [для викладачів, студентів, магістрантів та аспірантів]. Х. : НФаУ, 2014. 40 с.
7. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, О.С. Цокур та ін. Одеса, 2002. 214 с.
8. Поляков М.В. Класичний університет: еволюція, сучасний стан, перспективи / М.В. Поляков, В. С. Савчук. К. : Генеза, 2004. 416 с.
9. Поляков Н.В. Классический университет: от идей античности к идеям Болонского процесса / Н.В. Поляков, В.С. Савчук. Д. : Изд-во ДНУ, 2007. 596 с.
10. Січкаренко Г.Г. Трансформації вищої освіти в незалежній Україні : моногр. / Г.Г. Січкаренко. К. : Вид. центр КНЛУ, 2009. 362 с.
11. Шарко В.Д. Навчання дорослих: дидактико-технологічний аспект: Методичний посібник для організаторів і вчителів вечірніх шкіл, працівників системи профтехосвіти, викладачів вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти. Херсон: Вид-во ХДУ, 2006. 200 с.

Додаткова

1. Гончаров С.М. Інтерактивні технології навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу . Рівне: НУВГП, 2006. 172 с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. К. : Світ, 2004. 147 с.
3. Зеер А.М. Психология профессионального образования. М., 2004. 374 с.
4. Подоляк Л.Г., Юрченко В.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. К. : Дивосвіт, 2006. 236 с.

Інтернет-ресурси

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
2. Риженко С.С. Про досвід використання мультимедійних технологій у навчальному процесі ВНЗ [Електронний ресурс] // Інформаційні технології і засоби навчання: електронне наукове фахове видання 2009. № 3(11). Режим доступу : [http:// www.ime.eduua.net/em.html](http://www.ime.eduua.net/em.html). ISSN 2076-8184.
3. Сподін Л.А. Нова освітня парадигма у філософському дискурсі [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2012_66/Gileya66/F46_doc.pf.